

СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК

Видання орієнтовано на викладачів, наукових співробітників, студентів, аспірантів та всіх, кого цікавлять сучасні проблеми педагогіки, соціології, філософії, психології, соціальних комунікацій, філології, мистецтвознавства, культурології, історії, економіки, юриспруденції, політики та публічного адміністрування.

Автори несуть відповідальність за зміст (авторство та самостійність досліджень), точність та достовірність викладеного матеріалу. Редакція може не поділяти точки зору авторів.

Редакційна колегія:

Кучин Павло Захарович, заслужений артист України, СГ НТМ «Новий курс» (головний редактор)
Акіншина Ірина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
Гончаренко Тетяна Ігорівна, СГ НТМ «Новий курс» (відповідальний секретар)
Дубовик Наталія Анатоліївна, кандидат політичних наук, доцент, Державний університет телекомунікацій
Дуна Наталія Геннадіївна, кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Захаревич Михайло Васильович, кандидат мистецтвознавства, доцент, Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого
Кислюк Любов Вікторівна, кандидат наук із соціальних комунікацій, Луганський національний аграрний університет
Кожедуб Олена Василівна, кандидат соціологічних наук, доцент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Колчанова Людмила Миколаївна, кандидат мистецтвознавства, доцент, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського
Косуля Ірина Юріївна, кандидат соціологічних наук, доцент, Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) GmbH
Кучин Сергій Павлович, доктор економічних наук, доцент, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського
Наголюк Олена Євгенівна, кандидат юридичних наук, Луганський національний аграрний університет
Сторож Олена Василівна, кандидат психологічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет
Субота Євген Володимирович, кандидат культурології, Харківська державна академія культури
Тополевський Віктор Юрійович, кандидат педагогічних наук, доцент, Харківська державна академія культури
Федоренко Микола Олександрович, кандидат філософських наук, доцент, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського
Харченко Артем Вікторович, кандидат історичних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Шевчук Інна Володимирівна, кандидат наук з державного управління, Хмельницький університет управління та права
Шпак Світлана Григорівна, кандидат психологічних наук, доцент, Рівненський інститут Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»
Яцишин Уляна Володимирівна, кандидат політичних наук, Національний університет «Львівська політехніка»

УДК 009:3(082)

ББК 6/8я43

С69

Соціально-гуманітарний вісник: зб. наук. пр. – Вип. 26-27. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2019. – 152 с.

Збірник засновано 2010 року.
Засновник та видавець збірника:
«Соціально-гуманітарна науково-творча майстерня «Новий курс»
(рік заснування – 1989).

Контакти: +380970440309, sgvisn@gmail.com,
вул. Манізера, 3, м. Харків, 61002, Україна.
Докладна інформація розташована на сайті www.newroute.org.ua.

Збірник зареєстровано:
- в Департаменті державної реєстрації та нотаріату
Міністерства юстиції України.
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ №23259-13099ПР від 19.04.2018);
- в Міжнародному центрі реєстрації серійних видань.
(Міжнародний стандартний серійний номер (ISSN): 2305-9869).

Вид видання за цільовим призначенням: наукове.
Наукові праці публікуються українською, російською
та англійською мовами.

Матеріали, що подані авторами розміщуються
в базі даних інформаційного ресурсу «Наукова періодика України»,
в пошуковій системі наукових публікацій «Google Scholar»,
на сайті СГ НТМ «Новий курс».

Друковані примірники збірника надсилаються згідно із
Законами України «Про видавничу справу» та
«Про обов'язковий примірник документів»,
Постановою Кабінету Міністрів України
«Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів».

Збірник не входить до переліку фахових видань України.
Публікація у збірнику вважається друкованою науковою працею,
що опублікована у вітчизняному науковому періодичному виданні
та підтверджує апробацію наукових досліджень автора.

Наукові праці публікуються в рамках проведення
V всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Сучасні тенденції соціально-гуманітарного розвитку України та світу»,
27 травня 2019 р., м. Харків, Україна.

© СГ НТМ «Новий курс», 2019

© Автори, 2019

ЗМІСТ

Стор.

Розділ перший**Педагогіка, соціологія, філософія, психологія, соціальні комунікації****Наукові статті**

<i>Москальова Людмила Юрійівна, Жовтоног Анна Вадимівна</i> ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ У ВИХОВАНЦІВ ШКІЛ-ІНТЕРНАТІВ	...	6
<i>Zaitseva Margaryta Oleksiivna</i> INFLUENCE OF EXTRALINGUISTIC FACTORS ON THE BEHAVIOUR STRATEGY OF A COMMUNICATIVE PERSONALITY IN A DISPUTE	...	9
<i>Пукало Марія Ігорівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПРОФІЛЮ	...	13
<i>Триморуш Наталія Олександрівна, Семенова Світлана Іванівна, Кайгер Юлія Валеріївна</i> ГУМАНІТАРНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ТА ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ТЕХНІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	...	17
<i>Олексін Юрій Петрович, Якубовська Світлана Святославівна, Козлюк Оксана Іванівна</i> СУТНІСТЬ ПОНЯТЬ «ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС» ТА «ОБ'ЄКТ І СУБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ»	...	22
<i>Григорчук Тарас Васильович</i> ПОПЕРЕДНЄ ПРОЕКТУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ	...	26
<i>Борисенко Наталія Алімівна</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	...	29
<i>Шпак Єлизавета Юрьівна</i> ИРОНИЯ: ПРОБЛЕМЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ	...	34
<i>Семенюк Катерина Миколаївна</i> ПРОСУВАННЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ	...	37
<i>Харенко Сергій Григорович</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАХИСТИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ВИНИКНЕННЯ ЕМОЦІЙНИХ ДИСФУНКЦІЙ ПІДЛІТКІВ	...	41
<i>Грод Інна Миколаївна</i> ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНИХ РЕСУРСІВ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ ПРИ ВИВЧЕННІ МНОГОГРАННИКІВ	...	44
<i>Ткемаладзе Зоя Павлівна</i> АРТ-ПЕДАГОГІКА В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ	...	49
<i>Шуплецова Людмила Юрійівна</i> ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У КОНТЕКСТІ РЕФОРМИ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»	...	52
Наукові тези		
<i>Сергіна Светлана Владимировна</i> ИНТЕНСИФИКАЦИЯ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ С ПОМОЩЬЮ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ	...	57
<i>Ярмолевич Галина Юріївна, Ярмолевич Оксана Іванівна</i> ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ ЯК СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	...	58
<i>Даценко Вікторія Станіславівна</i> ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ТРЕНДІВ	...	59
<i>Урущак Богдан Андрійович</i> СТИЛІ УПРАВЛІННЯ ВІЙСЬКОВИМ КОЛЕКТИВОМ	...	60
<i>Ладика Ірина Ярославівна, Луць Юлія Михайлівна</i> ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНА «ФЕМІНІЗМ»	...	61

<i>Куб'як Наталія Іванівна, Романюк Діана Ярославівна</i> СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З ДИСТАНТНИМИ СІМ'ЯМИ	... 62
<i>Демчик Катерина Владиславівна</i> НОВИННИЙ МЕДІАТЕКСТ В СИСТЕМІ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЙ	... 63
<i>Середюк Вікторія Сергіївна</i> ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ	... 65
<i>Мищенко Аліна Миколаївна, Теслюк Валентина Михайлівна</i> МОРАЛЬНО-ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	... 66
<i>Прищепя Тетяна Валеріївна</i> МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	... 67
<i>Пекарева Вікторія Володимирівна</i> НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ОСНОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	... 67
<i>Бабак Василь Іванович, Романишина Людмила Михайлівна</i> ОБґРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ІННОВАТИЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДЕСАНТНО-ШТУРМОВИХ ВІЙСЬК	... 68
<i>Сорокіна Олена Анатоліївна</i> ТРЕНІНГ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ	... 69
<i>Малишева Анастасія Вадимівна</i> ПОСИЛЕННЯ ІНТЕГРАЦІЇ У СУСПІЛЬСТВО ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ ЗА ДОПОМОГОЮ СУСПІЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ЗАХОДІВ	... 70
<i>Narodovska Olha Mikolaivna</i> ELECTRONIC COMMERCE SYSTEMS ANALYSIS PATTERNS	... 71
<i>Джаббарова Лілія Володимирівна</i> СТРУКТУРА ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	... 72
<i>Барінова Ліна Яківна</i> ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я СУЧАСНИХ МОРЯКІВ ДАЛЕКОГО ПЛАВАННЯ	... 73

Розділ другий**Мистецтвознавство, культурологія, філологія, історія****Наукові статті**

<i>Білик Дар'я Андріївна</i> ПСЕВДОНАУКОВІ ТЕКСТИ: НЕДОЛІКИ АРГУМЕНТАЦІЇ	... 75
<i>Климентовська Карина Юріївна</i> ЩОДО МУЗИЧНОГО РІШЕННЯ ПАНТОМІМИ	... 76
<i>Пашковська Тетяна Анатоліївна</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ПОСТИЖЕРНОГО МИСТЕЦТВА, ЙОГО РОЛЬ В МОДЕЛЮВАННІ СУЧАСНИХ ЗАЧІСОК	... 80
<i>Ozerova Alina Petrivna</i> LEXICAL EMBODIMENT OF RACIAL CONFLICT IN HARPER LEE'S «TO KILL A MOCKINGBIRD»	... 82
<i>Акінішина Ірина Миколаївна</i> РЕЦЕПЦІЯ БІБЛІЙНИХ ОБРАЗІВУ ЖИТТЄПИСНІЙ ПРОЗІ МЕЖІ ХХ-ХХІ ст.	... 86
<i>Агафонова Надія Василівна, Луньова Ольга Костянтинівна</i> ЛІКВІДАЦІЯ ПАРТІЙНИХ ОСЕРЕДКІВ ПРОУРЯДОВИХ, ПРОФАШИСТСЬКИХ, НАЦІОНАЛІСТИЧНИХ ПАРТІЙ В ПРИДУНАЙСЬКОМУ КРАЇ УКРАЇНИ У ХОДІ ПОЛІТИЧНОЇ УНІФІКАЦІЇ 1940-1941 РР.	... 90
<i>Пашковська Тетяна Анатоліївна</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ОДЯГУ ШКОЛЯРІВ. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО НАПРЯМКУ МОДИ В ДИТЯЧОМУ КОСТЮМІ	... 93
<i>Доронкіна Надія Євгеніївна</i> ПАРАДИГМАЛЬНИЙ АСПЕКТ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ	... 97

<i>Куковська Вікторія Ігорівна</i> РИТОРИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ УСПІШНОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗАХИСНОЇ ПРОМОВИ	... 99
Наукові тези	
<i>Васильєва Ольга Олегівна</i> «ОНА СПАСАЕТ ЕГО»: ЧАСТНИЙ СЛУЧАЙ ВОСПРІЯТЯ ПОДРОСТКАМИ НОВОЙ ГЕНДЕРНОЙ ПАРАДИГМЫ	... 102
<i>Серостанова Ксенія Олегівна</i> ПРОСТОРОВА СЕМАНТИКА В СИСТЕМІ ФРАЗОВИХ ДІЄСЛІВ	... 103
<i>Канкаш Галина Дмитрівна</i> ПРОМОВА АНГЕЛИ МЕРКЕЛЬ НА ЗІБРАННІ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОГО КОМІТЕТУ З ПРИВОДУ 70-РІЧНИЦІ ЗВІЛЬНЕННЯ КОНЦЕНТРАЦІЙНОГО ТАБОРУ АУШВІЦ-БІРКЕНАУ	... 104
<i>Акіншина Ірина Миколаївна</i> РОМАН Н. ДЗЮБЕНКО «АНДРІЙ ПЕРВОЗВАННИЙ» ЯК ВИЯВ ХУДОЖНІХ ЖИТТЄПИСІВ МЕЖІ ХХ-ХХІ ст.	... 106
<i>Клименко Марія Сергіївна</i> ЕТНОНАЦІОНАЛЬНА ПАРАДИГМА ТВОРЧОСТІ ОЛЕКСАНДРА АРХИПЕНКА	... 107
<i>Кирпича Тамара Володимирівна</i> ДВІЙНИК І ПОРТРЕТ ЯК УСОБЛЕННЯ ДУАЛІЗМУ ЛЮДСЬКОЇ ПРИРОДИ У РОМАНІ ДЖ. ШЕРИДАНА ЛЕ ФАНЮ “ДЯДЬКО САЙЛАС”	... 108
<i>Терещенко Святослав Олегівич</i> PROBLEMS OF TEACHING HUMANITARIAN SUBJECTS AT TECHNICAL UNIVERSITIES IN POST-SOVIET COUNTRIES	... 109

Розділ третій**Економіка, юриспруденція, політика, публічне адміністрування****Наукові статті**

<i>Горєва Анастасія Сергіївна</i> КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	... 111
<i>Пятков Артем Максимович, Кириченко Микола Віталійович</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ КРАЇН ЄС В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА	... 115
<i>Порфіренко Володимир Іванович, Дехтяренко Дмитро Павлович</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ОПЛАТИ ПРОЇЗДУ В МІСЬКОМУ ПАСАЖИРСЬКОМУ ТРАНСПОРТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ АВТОМАТИЗАЦІЇ	... 121
<i>Тоня Катерина Павловна</i> ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ КРИПТОВАЛЮТ И ИХ ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ	... 126
<i>Єгорова Анастасія Сергіївна</i> ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ЧИННИКІВ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ В УКРАЇНІ	... 130
<i>Степанов Вячеслав Николаевич</i> ЭКОНОМИКО-ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ КАК БАЗОВАЯ КАТЕГОРИЯ ТЕОРИИ УПРАВЛЕНИЯ ЭКОЛОГИЗАЦИЕЙ ЭКОНОМИКИ	... 132
Наукові тези	
<i>Димитров Віталій Іванович</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	... 136
<i>Бібікова Маргарита Олександрівна</i> КОНСТИТУЦІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК САМОСТІЙНИЙ ВИД ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	... 137
<i>Ковалевська Алла Володимирівна, Зеленський Сергій Володимирович</i> ВИЗНАЧЕННЯ СТЕЙКХОЛДЕРІВ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ МІСТ УКРАЇНИ	... 138

<i>Щока Станіслав Васильович</i> СУТНІСТЬ ЕМІТЕНТА З ПОЗИЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ЗАКОНОДАВСТВ ОКРЕМИХ КРАЇН ЄВРОПИ	... 140
<i>Шматко Анастасія Юріївна</i> АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ПОКАЗНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ ІНТЕГРАЦІЙНОГО ОБ'ЄДНАННЯ АСЕАН	... 141
<i>Підпалок Анна Олександрівна</i> МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ УКРАЇНИ ДО КРАЇН ЄС ЗА ДОПОМОГОЮ КОРЕЛЯЦІЙНО-РЕГРЕСІЙНОГО АНАЛІЗУ	... 143
<i>Серченко Валентина Богданівна</i> ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА	... 145
<i>Купіна Вікторія Ярославівна, Колошко Олександр Володимирович, Зубко Тетяна Леонідівна</i> ВПЛИВ ВЕРСАЛЬСЬКОГО ДОГОВОРУ НА ЕКОНОМІКУ ВЕЙМАРСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ У 1920-1923 РР.	... 146
<i>Гончаренко Тетяна Ігорівна</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	... 147

Розділ перший*Педагогіка, соціологія, філософія, психологія, соціальні комунікації*

УДК 237.2

Москальова Людмила Юрївна

Доктор педагогічних наук, професор

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького***Жовтоног Анна Вадимівна***Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького***ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ
У ВИХОВАНЦІВ ШКІЛ-ІНТЕРНАТІВ**

У статті проаналізовано умови формування цінностей сімейного життя вихованців шкіл-інтернатів: процес підготовки вихованців до сімейного життя як здобуття знань і вироблення умінь у ході соціальної взаємодії; педагогічна взаємопідтримка педагогів та вихованців; практичне опрацювання основ етики, права, психології, педагогіки, шлюбно-сімейних стосунків; формування правильного уявлення про сім'ю, сімейні ролі, цінності, родинні почуття між рідними братами та сестрами; виховання якостей сім'янина (доброзичливість, вірність, відповідальність, взаємодопомога, поступливість, любов до дітей, терпимість, працьовитість тощо), культури взаємин статей та психосексуальної культури в учнівському середовищі.

Ключові слова: сім'я, вихованці школи-інтернату, цінності сімейного життя, школа-інтернат, умови.

Постановка проблеми. Національне відродження та зміцнення духовних основ українського народу мають спиратися на сім'ю як основний соціальний інститут, де виховується особистість майбутнього сім'янина. Станом н сьгоднішній день школи-інтернати, залишаючись закритою соціальною системою, що негативно впливають на загальний соціально-педагогічний розвиток вихованців. Надалі, це спричинює появу низки труднощів, наприклад, отримання освіти, наявність постійного місця проживання, створення власної сім'ї тощо.

Беручи за зразок свого сімейного життя батьківську сім'ю, діти часто повторюють помилки батьків, не вміючи знайти правильне рішення новими методами. Сьогодні, коли в суспільстві панує свобода вдач і відносин, молоді люди часто йдуть по найбільш легким шляхом, відмовляючись від істинного сімейного щастя і вибираючи необтяжливі тимчасові відносини і вільний спосіб життя. Ранній початок інтимного життя, раннє залучення до вживання ПАР заважає особистості правильно розвиватися і впевнено будувати майбутнє, ламає долі і часто призводить до депресії і безвиході.

Тому завдання підготовки учнів до сімейного життя і усвідомленого народження дітей є однією з найважливіших завдань школи і суспільства в цілому. Тільки орієнтація на здорову сім'ю і щасливе майбутнє може допомогти юнакам і дівчатам зберегти свій організм і свою душу в сучасному суспільстві.

У ситуації, що склалася неможливо вирішити проблему тільки каральними методами. Особливе значення має профілактична робота щодо запобігання залучення дітей в наркотизацію, превентивні заходи по пропаганді здорового способу життя та усвідомленого вибору життєвого шляху.

При цьому стандартні форми профілактики вже не мають належного результату: підліткам набридло залякування наслідками вживання (вони далекі в часі), лекції фахівців (наповнені науковими термінами), бесіди і класні години. Значить, потрібно говорити з ними про те, що стосується кожного і що кожному цікаво. Такою є тема взаємовідносин між статями.

Аналіз наукових публікацій з проблеми дослідження. У сучасній соціальній педагогіці досить змістовно розглянуто теоретико-методологічні та методичні засади соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю (Т. Алексєєнко, О. Безпалько, І. Зверєва, А. Капська, Г. Лактіонова, Л. Мардахаєв, Л. Міщик, А. Мудрик, І. Трубавіна та ін.).

Аналізуючи наукові джерела з означеної проблеми, відзначимо важливість розгляду сім'ї як соціального інституту, щоб показати вплив сімейного виховання на становлення особистості сім'янина і зрозуміти, якого саме не вистачає дітям, які зростають в інтернатних закладах.

Мета статті полягає у формуванні особистості сім'янина, що передбачає засвоєння знань та вироблення вмінь, які дозволяють реалізовувати основні функції в сім'ї, а також розвиток якостей, що забезпечують виконання подружніх та батьківських ролей.

Виклад основного матеріалу. До половини XIX століття питання сім'ї та культура взаємин статей знаходили своє відображення у філософській літературі. Одним з перших серед філософів минулого проблему підготовки молоді до сімейного життя порушив французький просвітителю Ж.-Ж. Руссо. Основним засобом статевого виховання, на думку вченого, є усунення всього того, що передчасно збуджує статевої почуття вихованця (еротичного змісту книги, видовиська, картини, неробство, тісний одяг). У формуванні майбутнього сім'янина залишаються актуальними ідеї І. Канта про виховання культури відносин статей; формування орієнтації на створення сім'ї з метою народження і виховання дітей; отримання насолоди від статевого спілкування тільки в шлюбі; формування досвіду нестатевої любові (дружби); прищеплення поваги та любові до людей. Значним досягненням Г. Ващенко є система національного виховання української молоді. Ураховуючи методику нашого дослідження, цінним інформаційним джерелом є досвід соціального виховання „важких” хлопчиків та дівчаток у підготовці їх до сімейного життя, описаний А. Макаренком. Він високо оцінював роль сім'ї у вихованні підростаючого покоління: „Сім'я стає природним первинним осередком суспільства, тим місцем, де реалізується краса людського життя, куди приходять відпочивати переможні сили людини, де ростуть і живуть діти – головна радість життя” (Ващенко, Г. Г., 1999).

Важливими умовами статевого виховання дітей та підлітків є правильний режим, нормальна завантаженість обов'язками і роботою. Педагог-практик упевнений: „Невпорядкований досвід статевого життя дуже часто починається в умовах випадкових, безладних зустрічах хлопців та дівчат, неробства, нудьги, безконтрольного пустого проведення часу” (Ващенко, Г. Г., 1999).

А. Макаренко вважав, що батьківський приклад – це найкращий метод статевого виховання, бо справжня любов між батьком і матір'ю, служать могутнім виховним фактором, який неминуче викликає у дітей увагу до таких серйозних і гарних стосунків між чоловіком і жінкою.

Педагогічні ідеї А. Макаренка продовжив розвивати та доповнювати В. Сухомлинський. Важливою є думка педагога про те, що від усвідомлення подружжям сенсу свого життя, джерела щастя, постійного вдосконалення своєї особистості, залежить виховна сила сім'ї, моральне обличчя та доля дітей.

Особливу увагу педагог приділяв вихованню дівчини як майбутньої матері: „Пробудження Матері – це віковичний статевий потяг – бажання з'єднатися з людиною протилежної статі для творення нового життя, для продовження роду людського. Це нездоланна інстинктивна сила, що тягне юнака до дівчини, а дівчину до юнака, але це ще не людська любов” (Сухомлинський, В. О., 1978). У своїй праці В. Сухомлинський у листі до дочки застерігав: „Якщо статевий потяг зливається з бездумністю, з жагою скороминущої втіхи, скороминущої насолоди – це значить, що ти, люба донечко, в страшній небезпеці: квітка, яка з першого погляду здається прекрасною, чарівною, насправді приховує у собі смертельну отруту. Статевий потяг, не одухотворений і не облагороджений мудрістю і мужністю, – це велике зло, яке підстерігає тебе в житті. Зло це посилюється тим, що юнак, який вимагає від дівчини піти назустріч його бажанням, нібито і не збирається чинити зло. Він нібито й насправді кохає дівчину. Але біда в тому, що він духовно, морально не дозрів для кохання. Він за своїм фізичним розвитком може стати батьком, а за моральним розвитком він дитина” (Сухомлинський, В. О., 1978).

Науковці серед ефективних форм та методів статевого виховання виділяли: спільне навчання, працю, творчість; спорт та здоровий спосіб життя; дружбу та товариськість; приклад батьків та загальну сімейну атмосферу; бесіди окремо з дівчатами та хлопцями.

Аналіз сучасної наукової літератури показав, що сім'я як соціальний інститут, у якому відбувається формування особистості сім'янина, та культура взаємин статей досліджувалися: у *філософії* (Н. Орлова, Л. Панкова, та ін.), у *соціології* (А. Бесєдін, С. Дармодехін, та ін.), у *педагогіці* (С. Захаренко, В. Кравець та ін.), у *соціалній педагогіці* (Т. Алексеєнко, О. Безпалько, Р. Вайнола, І. Зверева, А. Капська та ін.), у *психології* (Т. Демидова, С. Ковальов, І. Кон, Д. Логвінова, Л. Мороз, М. Мушкевич та ін.).

Представник психологічної думки З. Фрейд вказував, що дитинство є найважливішим етапом формування сексуальності. Заслугою вченого є обґрунтування ролі сублимації в становленні особистості, під якою він розумів „відхилення енергії сексуальних потягів від їх прямої цілі отримання задоволення і продовження роду та направлення її до несексуальних (соціальних) цілей” (Соціальна адаптація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа: посіб. до тренінгового курсу з підготовки спец-тів ЦСССДМ. Ч. 1. К. : Дерсоцслужба, 2008, 240).

Рольова гра є важливим фактором статевої ролі соціалізації дитини, під час якої вона засвоює відповідні соціальні та сімейні ролі (Аналіз системи послуг в закладах інтернатного типу для дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування, дітей-інвалідів в Україні. К., 2009, 240).

Життя в інтернатному закладі не дає такої можливості, внаслідок чого виникає невизначена гендерна ідентичність, яка виражається в тому, як засвоюються відповідні гендерні та сімейні ролі.

Суттєве значення для нас має праця Г. Сатаєвої „Підготовка дітей-сиріт до самостійного сімейного життя в умовах дитячого будинку”, а саме:

- створення спеціально організованого соціально-педагогічного середовища в сімейно-родинних групах;
- здійснення медико-соціально-психолого-педагогічного супроводу вихованців на кожному етапі розвитку;
- впровадження різноманітних форм спільної діяльності братів і сестер, спрямованих на формування родинних взаємин;
- формування правильного уявлення про сім'ю, її функції і взаємини в сім'ї (Соціальна адаптація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа: посіб. до тренінгового курсу з підготовки спец-тів ЦСССДМ. Ч. 1. К. : Дерсоцслужба, 2008, 240).

Ученою доведено, що проживання в сімейно-родинних групах дитячого будинку, що виявлялося в спільному проживанні братів і сестер малими сім'ями в окремих помешканнях-квартирах максимально наближених до домашніх, постійний склад вихователів, наявність психологічної служби, розвиваючого предметно-ігрового середовища, наповненого предметами домашнього побуту, сприяє зміцненню родинних почуттів та формуванню особистості сім'янина. Ми під час розробки власних соціально-педагогічних умов підготовки вихованців шкіл-інтернатів до сімейного життя будемо спиратися на ідею Г. Сатаєвої про єдиний життєвий простір, єдині правила та вимоги, традиції, вироблені цією сім'єю, що створювалися шляхом спільної діяльності (трудової, ігрової, навчальної, дозвілєвої, спортивної) братів і сестер, але акцентуючи увагу на спільній активній участі хлопців та дівчат у різних видах діяльності. Проте запропоновані авторкою умови, розраховані на малочисельний дитячий будинок нового типу, загальна кількість вихованців якого становить 50 осіб.

Одним з найважливіших завдань перед школами-інтернатами, є підготовка вихованців до самостійного життя, зокрема до створення сім'ї та виховання дітей. Сьогодні відчувається гострий дефіцит досліджень з підготовки дітей в умовах інтернатного закладу до сімейного життя.

У контексті нашого дослідження покажемо підхід до підготовки вихованців до сімейного життя як засвоєння необхідних знань і вироблення умінь у процесі соціальної взаємодії.

Підготовка школярів до сімейного життя, на думку І. Гребеннікова, є „комплексом усебічних взаємодій школярів з батьками, вчителями, з іншими людьми, з засобами культури і масової інформації, в результаті яких відбувається усвідомлення учнями особливостей взаємовідносин, розвиток відповідних почуттів, формування уявлень, поглядів, переконань, якостей і звичок, пов'язаних з готовністю до шлюбу й сімейного життя” (Комплексна допомога бездоглядним та безпритульним дітям : метод. посіб. / [О. В. Безпалько, Л. П. Гурковська, Т. В. Журавель та ін.]; під ред. І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петрочко. К. : Калита, 2010, 376).

На нашу думку, у процесі підготовки вихованців до майбутнього сімейного життя необхідно виховувати такі якості сім'янина, як: доброзичливість, вірність, відповідальність, взаємодопомога, поступливість, любов до дітей, терпимість, працьовитість тощо.

Вагомою для нашого дослідження є думка про виховання спрямованості на інтереси та цінності партнера у процесі підготовки молоді до створення сім'ї.

У контексті нашого дослідження принциповим є положення про те, що порушення стосунків дитини з батьками та близькими родичами, материнська депривація мають віддалені наслідки для формування моделей батьківської поведінки: більшість матерів, які відмовились від власних дітей, у дитинстві мали негативний досвід батьківсько-дитячих взаємин у сім'ї.

Виходячи з вищезазначеного, ми формуємо найважливіші сутнісні характеристики процесу підготовки вихованців шкіл-інтернатів до сімейного життя, а саме:

- по-перше, процес становлення індивідуальності хлопчика/дівчинки, юнака/дівчини як представників чоловічої та жіночої статі проходить в контексті загального розвитку особистості;
- по-друге, характер, спрямованість та особливості підготовки вихованців до сімейного життя прямо залежать від врахування біологічної статі, конкретного соціокультурного середовища та психосексуальної культури;
- по-третє, якщо процес статевої соціалізації має як стихійний, так і цілеспрямований характер і є результатом тривалого впливу різних позитивних та негативних факторів, то підготовка вихованців до сімейного життя є соціально контрольованим і педагогічно організованим процесом, який інтегрує зусилля адміністрації школи, вчителів, вихователів, батьків, дітей, а також соціальних інститутів та соціальних організацій, спрямований на формування особистості сім'янина. Саме ця обставина дозволяє в більшості випадків при активній участі особистості отримувати позитивні результати в процесі підготовки підростаючого покоління до створення власної сім'ї.

На основі аналізу наукової літератури та практики функціонування шкіл-інтернатів було з'ясовано,

що вчені виділяють чотири групи особливостей підготовки вихованців шкіл-інтернатів до сімейного життя.

- 1) особливості, що впливають із вікових і психофізіологічних закономірностей розвитку депривованої особистості;
- 2) особливості, що визначаються специфікою інтернатного закладу;
- 3) особливості, зумовлені специфікою виховного процесу в школі-інтернаті;
- 4) особливості, зумовлені сучасною соціально-економічною, політичною, соціокультурною ситуацією в Україні.

В даному контексті нами визначено наступне завдання – дослідити стан готовності до сімейного життя вихованців шкіл-інтернатів. Під час збору інформації ми використовували такі методи дослідження: анкетування вихованців 9-х класів школи-інтернату; експертне опитування; метод включеного спостереження, бесіду.

Висновки. Отже специфіка функціонування школи-інтернату, явища госпіталізму та депривації, особливо материнської, відсутність досвіду проживання в родині або наявність негативного сімейного досвіду, низький виховний потенціал соціокультурного середовища, вплив засобів масової інформації та інтернатної дитячої субкультури значно ускладнюють процес підготовки дітей-сиріт до сімейного життя.

Вважаємо, що перевага низького та середнього рівнів сформованості кожного з розроблених нами критеріїв свідчить про невисокий рівень готовності до сімейного життя на початку експерименту.

Під час дослідження було встановлено, що більшість вихованців орієнтовані на створення сім'ї та народження двох дітей з метою компенсації відсутності родинного тепла та затишку, володіючи поверховими знаннями у сфері шлюбно-сімейних стосунків, особливо їх сексуального аспекту, та виховання дітей, це підвищує. Проте, варто зазначити наступне: відсутність досвіду проживання в сімейному середовищі та наявність обслуговуючого персоналу ускладнює процес підготовки вихованців інтернатного закладу до сімейного життя. Таким чином, у подальшому, нами заплановано детальне вивчення способів соціально-педагогічного впливу на процес формування цінностей сімейного життя у вихованців шкіл-інтернатів.

Список використаних джерел

1. Алексеева, В. І. (2007). Особистісно-орієнтований підхід дитини в умовах школи-інтернату. Освіта. 2007. 20-27 червня, 4-5.
2. Аналіз системи послуг в закладах інтернатного типу для дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування, дітей-інвалідів в Україні / [ред. кол. Н. Скрипка, Л. Байда, С. Павлова]. К., 2009, 240.
3. Астольні, М. С. (2006). Діти-сироти: аналіз життєвих практик в умовах інтернатного утворення. Соціологічні дослідження. №3, 54-63.
4. Безпалько, О. В. (2007). Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.05. Луганськ, 44.
5. Вашенко, Г. Г. (1999). Виховання волі і характеру: підр. для педагогів. К. : Школяр, 385.
6. Комплексна допомога бездоглядним та безпритульним дітям : метод. посіб. / [О. В. Безпалько, Л. П. Гурковська, Т. В. Журавель та ін.]; під ред. І. Д. Звереві, Ж. В. Петрович. К. : Калита, 2010, 376.
7. Макаренко, А. С. (1973). Книга для батьків. Лекції про виховання дітей. К. : 1973, 336.
8. Методичні матеріали з питань формування усвідомленого батьківства / [ред. Г. М. Лактіонова]. К. : Християнський дитячий фонд, 2006, 96.
9. Руссо, Ж.-Ж. (1981). Педагогічні сочинення: В 2-х т. Т.1 [ред. Г. Н. Джибаладзе]. М. : Педагогіка, 475.
10. Соціальна адаптація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа: посіб. до тренінгового курсу з підготовки спец-тів ЦСССДМ. Ч. 1. К. : Держсоцслужба, 2008, 240.
11. Соціальна адаптація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа: посіб. до тренінгового курсу з підготовки спец-тів ЦСССДМ. Ч. 2. К. : Держсоцслужба, 2008, 212.
12. Сухомлинський, В. О. (1978). Батьківська педагогіка. К. : Рад. школа, 263.

УДК 811.111'42

Zaitseva Margaryta Oleksiivna
Candidate of Philology, associate professor
Yaroslav Mudryi National Law University

INFLUENCE OF EXTRALINGUISTIC FACTORS ON THE BEHAVIOUR STRATEGY OF A COMMUNICATIVE PERSONALITY IN A DISPUTE

The author submits that extralinguistic factors become one of the key component affecting the behavior strategy of a communicative personality in disputes. Such factors determine not only the behavior strategy but also the external structure of the polemical article. In the polemical articles affecting the topic of law enforcement, there is no a recession in the development of the conflict. They start with a conflict sharpening whereas in literary polemical articles the first communicator may look for points of contact.

Key words: extralinguistic factors, illocutive goal, dispute, polemical article, communicative personality, behavior strategy, external structure.

The concept of "communicative personality" should be considered firstly. According to the definition given by V. B. Kashkin, "a communicative personality is a set of different-level characteristics of the communicative behavior of an individual communicator or a type of communicator" [8, p.175]. Communicative behavior, in its